

Sıfat (Ön Ad)

Bilgenç Yayınları

Sıfat (Önad) Nedir?

Bir ismin önüne gelerek onu niteleyen veya belirten sözcük türüne sıfat denir. Sıfatı bulmak için isme “nasıl?” sorusu sorulur.

Örnek:

büyük ev
kırmızı araba
geniş sokak

Altı çizili kelimeler isimlerden önce gelerek onları nitelemiştir. Dolayısıyla altı çizili kelimeler cümlede sıfat görevindedir.

Sıfat Çeşitleri

Sıfatlar, özelliklerine göre iki ana gruba ayrılır:

Niteleme Sıfatları

İsimlerin durumlarını, biçimlerini, renklerini kısaca nasıl olduklarını bildiren sözcüklerdir. İsimlere sorulan “Nasıl?” sorusunun cevabıdır.

Örnek:

kırmızı elbise
ağ bayrak
güzel roman
zeki çocuk

Altı çizili kelimeler cümlede niteleme sıfatı görevindedir. İsmeye sorulan “nasıl?” sorusuna yanıt vermişlerdir.

Belirtme Sıfatları

İsimleri işaret, sayı, belirsizlik ve soru gibi yönlerden belirten sözcüklerdir. Özelliklerine göre dörde ayrılır.

1. İşaret Sıfatları

İsimleri işaret eden sıfatlardır. İşaret sıfatları ismin önüne gelerek “hangi?” sorusuna cevap verirler.

Örnek:

Bu yollar ne zaman yapılacak? (Hangi yollar?)
Şu işleri halledebilirsek iyi olur. (Hangi işler?)

Q sınıfta okumam diye tutturdu. (Hangi sınıfta)

Yukarıda altı çizili sözcükler cümlede işaret sıfatı görevindedirler. Parantez içerisinde de görüldüğü üzere isme sorulan “hangi” sorusuna cevap vermişlerdir.

2. Sayı Sıfatları

İsimleri sayı, sıra, topluluk yönüyle belirten sıfatlardır. Sayı sıfatlarını bulmak için isme “kaç, kaçınıcı, kaçar, kaçta kaç” soruları sorulur.

a) Asıl Sayı Sıfatı: Varlıkların sayılarını bildiren sözcüklerdir. İsimlere sorulan “Kaç?” sorusunun cevabıdır.

Örnek:

Sadece bir kitap kaldı.
yedi soru
on dört ay
yüz yirmi iki gün

b) Sıra Sayı Sıfatı: Varlıkların sıralarını bildiren sözcüklerdir. Bu sıfatlar “-inci, -ıncı” ekiyle yapılır. İsimlere sorulan “Kaçınıcı?” sorusunun cevabıdır.

Örnek:

birinci soru
sekizinci hafta
otuz beşinci yıl
yüz kırk altıncı sayfa

c) Üleştirme Sayı Sıfatı: Varlıkların eşit bölümlere ayrıldığını belirten sıfatlardır. Bu sıfatlar “-er, -ar” ekiyle türetilir. İsimlere sorulan “Kaçar?” sorusunun cevabıdır.

Örnek:

birer elma
beşer soru
on altışar kitap
seksener sayfa

d) Sayı Sıfatı: Varlıkların parçalarının bütüne oranını gösteren sıfatlardır.

Sıfat (Ön Ad)

Bilgenç Yayınları

Örnek:

yüzde on hisse
çeyrek saat
üçte iki pay
bir buçuk gün
yarım ekmek

3. Belgisiz Sıfat:

İsimleri belirsiz bir şekilde bildiren sözcüklerdir. İsmeye sorulan “hangi?” sorusuna cevap verir.

Örnek:

birkaç soru
bazı günler
çoğu zaman
her akşam
birtakım sorular

4. Soru Sıfatı:

İsimleri soru yoluyla belirten sözcüklerdir. Başka bir deyişle bir sıfatın soru şekli, soru sıfatıdır.

Örnek:

nasıl araba
hangi akşam
ne gün
kaç soru
kaçıncı soru
kaçar soru
ne kadar para

Unvan Sıfatları:

Kişilerin makam, rütbe, meslek ve sosyal statülerini bildiren sözcüklerdir.

Örnek:

Doktor Mustafa
Kasap Necmi
Çavuş Osman
Furkan Çavuş
Bakkal İlhan Amca
Avukat Nuray Hanım

Adlaşmış Sıfat

Sıfat tamlamalarında isim kısmı bazen düşer. Bu durumda sıfat, ismin görevini yüklediği için sıfat olmaktan çıkar, adlaşır. Böyle sıfatlara “**adlaşmış sıfat**” denir. Unutulmamalıdır ki adlaşmış sıfat artık sıfat değil, isimdir.

Örnek:

Dürüst insan kazanır en sonunda her zaman.

Yukarıdaki cümlede altı çizili sözcük “insan” isminin sıfatı konumundadır. Fakat bu cümleyi “dürüstler kazanır en sonun her zaman.” şeklinde yaparsak. Cümledeki “dürüstler” sözcüğü sıfat olmaktan çıkar ve “adlaşmış sıfat”a dönüşür.